

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 3 (47)

Вінниця, 2024

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Challenges in Education
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 5 від 17 грудня 2024 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкач С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

*Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції*

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 3(47) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2024. 177с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2024

ЗМІСТ

РОМАНУХА ЮЛІЯ, КОНІЧЕК ТЕТЯНА, ДУДКЕВИЧ НАТАЛІЯ, Коцюбинський та українська ідентичність: до 160 річниці від дня народження М. М. Коцюбинського. Усний журнал на допомогу вчителю-словеснику	5
ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ, Невідома трагедія	10

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ: **АКТУАЛЬНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ, ПОШУКИ**

БОРБИЧ НАТАЛІЯ, КОВАЛЬЧУК ІРИНА, Здоров'язбереження через усвідомленість: інтеграція майндфулнес-практик, соціально-емоційного навчання та аутогенного тренування	14
ДРОВОЗІЮК ЛІДІЯ, Активізація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів педагогічної освіти як чинник інтенсифікації навчання	19
ІВАНОВА НАТАЛІЯ, Інновації в дошкільній освіті: інтенсифікація чи гуманізація?	21
ФАЛОВСЬКА ІРИНА, Психологічні засади управлінської культури менеджера освітнього закладу	23
ПЕТРЕНЮК ЗОЯ, КОВТУНЕЦЬ ОКСАНА, У партнерстві до результату : аспекти ефективної взаємодії педагогічного коледжу та ліцею	26
КОЗІГОРА МАРІЯ, МАРЧУК СЕРГІЙ, Підготовка майбутніх учителів до впровадження діяльнісного підходу в початковій школі.	32
МИСЛІЦЬКА НАТАЛІЯ, БУРКО ОЛЕКСАНДРА, Сучасні підходи до вивчення небесних тіл у початковій школі	34
НАДКЕРНИЧНА ЛЮБОВ, СВЕРЛОВИЧ ВАЛЕНТИНА, Інтерактивні технології у практичній складовій підготовки майбутнього вчителя	37
НЕЧИПОРЕНКО ТАЇСІЯ, Інтерактивні дитячі свята в сучасній українській школі	41
ОСИП МАРІЯ, ОСИП ЮРІЙ, Використання теоретичних знань з біології та хімії під час педагогічної практики студентів у початковій школі	47
ПУШКАР НАДІЯ, ЧЕМЕРИС ІРИНА, Формування соціальної компетентності у студентів педагогічного коледжу	49
ЛУЦИНКЕВИЧ ЛЮДМИЛА, Педагогічна практика з науково-педагогічних досліджень як шлях інтенсифікації професійної підготовки майбутніх учителів	52
ДУРМАНЕНКО ЄВГЕНІЯ, Технології інтерактивного навчання у професійній підготовці майбутніх вихователів	57
ФАЛОВСЬКА ІРИНА, ПІДДУБНА АННА, Проблеми інклюзивної освіти в Україні	
ФІГОЛЬ НАТАЛІЯ, Рекомендації педагогам щодо збереження власного ментального здоров'я	61
ШАФРАНОВА ТЕТЯНА, Подолання освітніх втрат через соціально-емоційне та етичне навчання	63

ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ: РОЗРОБЛЕННЯ, ВПРОВАДЖЕННЯ **НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ**

ПОХИЛЮК ОЛЕНА, САМОДРАЛ КРІСТІНА, Традиція видання ілюстрованих романів у східній літературі.	69
КІСЕЛЬОВ ДМИТРО, Бертольт Брехт. Початковий етап творчої діяльності.	73
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, КУЗЄВА СОФІЯ, Теми взаємодії, втрати та самоідентифікації в підлітковому романі Джона Майкла Гріна «Провина зірок».	76
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, ГУМЕНЮК ДАРИНА, Елементи автобіографізму в романі Еріха Марії Ремарка «На західному фронті без змін».	80

ШУЛИЧЕНКО ОЛЕКСІЙ, ПОЗДНЯКОВ МИКОЛА , Сучасне прочитання класики в умовах альтернативних світоглядних концепцій сьогодення.	85
ОБОДЯНСЬКА НІНА , Особливості перекладу біблеїзмів англійської мови на українську	88

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ

АГЕЙКІНА-СТАРЧЕНКО ТЕТЯНА, ЗАЙЦЕВА АНАСТАСІЯ , Етапи організації процесу сприймання музики як структурного елементу уроку музичного мистецтва	93
БАРАНОВСЬКА ТЕТЯНА, РАТУШНЯК ВАЛЕНТИНА , Розвиток критичного мислення дошкільників як запорука розвитку компетентної особистості.	95
БОЙЦУН НАТАЛІЯ , Комунікативні навички- ключовий елемент розвитку дошкільника.	97
ФЕДЧИШИНА ТЕТЯНА , Модернізація управлінського простору завідувача відділенням шляхом удосконалення механізмів формування і забезпечення ефективного освітнього процесу.....	99
КЛИМЕНКО ОЛЬГА , Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку шляхом використання спеціальних дидактичних засобів.	102
ЯВОРСЬКА ЮЛІЯ, РОМАНЕНКО ВАЛЕНТИНА , Вплив використання мобільних додатків на залучення активності в освітній процес.	106
ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА, ЦІСАР ІРИНА , Застосування інноваційних технологій для формування комунікативних компетентностей здобувачів вищої освіти.	113
ГОНЧАРУК ВІКТОРІЯ , Сутнісна характеристика естетичного виховання студентської молоді.	116
ГОРБАТА ЛЮДМИЛА , Фізична культура в житті студента.....	119
ЗАВАЛЬНЮК ЯНА , Засоби активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення німецької мови.	122
КАСІЯНЕНКО ОЛЬГА , Комунікативні вимоги до сучасного фахівця	127
МАРЦЕНЮК ВІКТОР , Особливості виховної роботи у студентських гуртожитках під час воєнного стану.....	134
МЕЛЬНИК АЛІНА, МАЗУР АЛЬБІНА , Пізнавальна активність здобувачів освіти як потреба у інтелектуальному та творчому саморозвитку.	139
ПАВЛЮК ЛАРИСА , Управлінська організаційно психологічна гра «Уроки лідерства»	143
ПРИСЯЖНЮК ДМИТРО , Оздоровчий ефект фізичних вправ.....	148
МАЛЬЧЕНКО МАРІЯ , Соціальні програми з вивчення особливостей організації соціальної роботи із жінками похилого віку з числа ВПО.....	152
ГАВРИЛЮК ОКСАНА, СІКОРСЬКА ІВАННА , Особливості творчої самореалізації особистості у підлітковому віці.	157
ДИМІНСЬКА ВАЛЕНТИНА, ПЕКУРАРУ ЛЮДМИЛА , У світі музичних інструментів.....	163

ЕКОНОМІЧНІ ПОГЛЯДИ

БУГА ОКСАНА , Інвестиційна політика та інвестиційний розвиток регіону Вінниччини: сутність та характеристика.	168
КОРНЮК СНІЖАНА , Чинники, які впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах.....	172

**КОЦЮБИНСЬКИЙ ТА УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ : ДО 160 РІЧНИЦІ
ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М.М. КОЦЮБИНСЬКОГО
УСНИЙ ЖУРНАЛ НА ДОПОМОГУ ВЧИТЕЛЮ-СЛОВЕСНИКУ**

УДК 821.161.2.09 Коцюбинський

РОМАНУХА ЮЛІЯ,

викладач кафедри української філології

КОНІЧЕК ТЕТЯНА, ДУДКЕВИЧ НАТАЛІЯ,

провідні бібліотекарі

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

1 сторінка.

ВЕЛИЧ ОСОБИСТОСТІ

МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

Михайло Коцюбинський – український письменник, журналіст, активний громадський діяч, голова «Просвіти», член таємної спілки «Братства тарасівців», український модерніст, поліглот, Сонях, лицар кримських виноградарів, майстер психологічної прози, подільське сонце, великий людинолюб, естет, Сонцепоклонник, майстер художнього слова, окраса української літератури, талановита та унікальна людина, новеліст, велетень духу, творець оригінальних мовних конструкцій, великий майстер рідного слова, найоригінальніший український письменник, витончений естет, митець-імпресіоніст, оспівувач краси природи, один із найкращих пейзажистів у світовій літературі, художник слова, майстер психологічної прози, імпресіоніст у літературі, святкова людина української літератури, видатна постать в українській літературі, публіцист, народний вчитель, творець психологічної новели, етнограф, фольклорист, письменник-гуманіст, виразник народних дум і прагнень, найвидатніший стиліст української прози, найоригінальніший український письменник.

17 вересня 2024 року виповнюється 160 років від дня народження українського письменника Михайла Михайловича Коцюбинського, який по праву вважається одним з найяскравіших митців в українській та світовій

літературі. Його життєпис – це історія талановитої й непересічної людини, яка все життя вважала, що недостатньо «присвячує себе літературі». Його творчість – взірць класичного реалізму, художньої майстерності, школа для багатьох молодих митців. Цей талановитий, різносторонній, унікальний та «наскрізь новочасний чоловік» увійшов у канон української літератури XIX ст. Тож увіковічувати його продовжують і досі.

2 сторінка.

НЕВІДОМЕ ПРО ВІДОМОГО

Про життя та діяльність одного з найвідоміших українських письменників можна прочитати в будь-якому підручнику, про нього написано безліч книг і видано багато публікацій. Здається, що про Коцюбинського всі вже давно все знають, але це тільки на перший погляд. Найкраще зрозуміти цю постать допоможуть маловідомі факти з його життя:

- ✓ Михайло Коцюбинський прожив лише 48 років.
- ✓ Знак зодіаку – Діва.
- ✓ Михайло Коцюбинський народився 17 вересня 1864 у Вінниці. Батько його пив, через що часто міняв роботу. Мати, Гликерія Максимівна Абаз, дуже любила сина.
- ✓ Його називали Сонцепоклонником і Соняхом, бо понад усе любив сонце, квіти і дітей.
- ✓ Служив звичайним клерком у статистичному відділі Чернігівської

управи, на роботу ходив з неодмінною квіткою у бутоньєрці.

✓ Михайло Коцюбинський так і не здобув офіційної вищої освіти (закінчив Шаргородську духовну семінарію, університет так і залишився мрією). Але він був високоінтелектуальний, умів вести й підтримати всяку розмову так, що кожний мав сатисфакцію (задоволення) розмовляти з ним. Усе делікатний, старався ніколи нікого нічим не образити.

✓ Знався на музичному й театральному мистецтві, студіював психологію, етнографію та етнологію, цікавився політекономією, історією, медициною, журналістикою. Але все це було для нього «не тим». Справою життя для нього стала література.

✓ Був високоосвіченою людиною, дуже багато читав. Знав дев'ять мов – три слов'янські: українську, російську, польську; три романські: французьку, італійську, румунську; і три східні: татарську, турецьку та циганську...

✓ Якось хлопчина, якому щойно виповнилось 11 років, по-дитячому сильно закохався у 16-річну дівчину, яка не звертала на нього уваги. Захопився читанням книжок, Коцюбинський вирішив будь-що стати великою людиною і завоювати серце своєї коханої. Невідомо, чи вдалося Михайлу справити враження на дівчину почерпнутими з книжок думками, але цілком зрозуміло, що прочитане покликання його у письменницьку дорогу.

✓ Літературна кар'єра Михайла почалася з повного провалу. У 1884 р. він написав оповідання «Андрій Соловко, або Вченіє світ, а невченіє тьма». Цю першу спробу молодого автора було оцінено вельми скептично.

✓ Почав друкуватися в 1890 році. Вперше його вірш «Наша хатка» було опубліковано у львівському дитячому журналі «Дзвінок».

✓ Михайло Коцюбинський не написав довгих романів. Він залишив по

собі переважно повісті та новели, які стали класикою української літератури. Як ніхто інший, він міг змалювати те, що в людини на душі.

✓ Був народним учителем, деякий час займався репетиторством та самостійно продовжував навчатися сам.

✓ Михайло Коцюбинський також опанував журналістську професію. У період з листопада 1897 року по березень 1898 року обіймав різні посади в редакції житомирської газети «Волинь».

✓ Був знайомий з Іваном Франком, Миколою Лисенком – це були його накрощі друзі, також з Василем Стефаником, Оленою Пчілкою, Лесею Українкою та Михайлом Старицьким.

✓ Михайло мав зв'язок з національно-визвольним рухом у 1882 році, через це був заарештований. Пізніше був звільнений, але поліція встановила за ним таємне спостереження. Тому його квартиру кілька разів обшукували.

✓ 1898 року Михайло Михайлович переїхав у Чернігів, де зустрів Віру Устимівну Дейшу, яка стала його дружиною – вірним другом та помічником. Тут виросли його діти – Юрій, Оксана, Ірина, Роман.

✓ У шлюбі був невірний, мав стосунки з Олександром Аплаксіною (1880–1973), яка була молодша за нього на 16 років, але сім'ю не покинув.

✓ М. Коцюбинський дуже любив подорожувати та відкривати для себе нові, цікаві місця. Полюбляв відвідувати острів Капрі, який знаходиться в Італії.

✓ Зі своїх мандрів на Капрі привозив екзотичні рослини, зокрема, насіння гвоздики, яку акліматизував, і тепер у науковій літературі цей сорт відомий як «гвоздика Коцюбинського».

✓ Михайло Коцюбинський обожнював квіти, і як ботанік знав про них усе, а от ставився до них як поет.

✓ Хворів астмою та туберкульозом. Навесні 1913 року Михайла

Михайловича Коцюбинського не стало. Поховали письменника на Болдиній горі у Чернігові, це було улюблене місце його щоденних прогулянок.

✓ Доказом того, що Коцюбинського пам'ятають після його смерті є художній біографічний фільм «Родина Коцюбинських» Т. Левчука, який було знято у 1970 році на кіностудії ім. О. Довженка.

✓ У багатьох українських містах і селах є вулиці названі на його честь. Можна відвідати музеї у Вінниці та Чернігові. Також створено Всеукраїнську літературну премію імені Михайла Коцюбинського і Чернігівську обласну премію імені Михайла Коцюбинського.

3 сторінка.

МИХАЙЛО КОЦЮБІНСЬКИЙ ТА СУЧАСНІСТЬ

Сонцепоклонник, Вінниця, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Вінницький музей-садиба М. М. Коцюбинського, «Тіні забутих предків», вивчення творчості на заняттях з української літератури, НМТ – асоціації з пригадуванням М. Коцюбинського.

Сьогодні його можна називати справжньою європейською людиною, адже в ньому гармонійно поєдналися індивідуальність і душевна гармонія, самопізнання й духовна незалежність, неординарність мислення й бажання знати все, твердість натури й принциповість.

Михайло Коцюбинський – це один із найоригінальніших українських письменників, який свою творчість вивів на новий європейський рівень, збагативши її стогранними напрямками (неореалізмом, імпресіонізмом, зокрема й модернізмом).

Михайло Коцюбинський належить до тих письменників, творчість яких перебуває поза простором і часом. Його твори вражають і будуть вражати не одне

покоління читачів будь-якого статусу та віку, оскільки ці твори відображають найпотаємніші куточки душі. Його творчість – безсмертне творіння, яке перечитують, досліджують, перевидують, й будуть це робити протягом багатьох років поціновувачі літератури, культури й мистецтва.

Михайла Коцюбинського як одного з найпопулярніших постатей у культурі та мистецтві відтворено у нумізматиці (вивчення медалей, монет). Зокрема, пам'ятна медаль «Михайло Коцюбинський», на аверсі якої зображено портрет письменника та роки його життя. Напис півколом: Михайло Коцюбинський. На реверсі медалі зображено елементи української історії. Напис півколом: ВИДАТНІ УКРАЇНЦІ. Композиція доповнена орнаментом.

«Михайло Коцюбинський» – ювілейна монета номіналом 2 гривні, випущена Національним банком України. Присвячена 140-річчю від дня народження талановитого українського письменника і громадського діяча Михайла Коцюбинського. Монету введено в обіг 20 серпня 2004 року. Вона належить до серії «Видатні особистості України». На аверсі монети зображено стилізовану композицію з гравюри Георгія Якутовича до «Тіней забутих предків». Угорі півколом розміщено напис УКРАЇНА, рік карбування монети – 2004 (ліворуч), малий Державний Герб України (праворуч) та ліворуч від композиції – номінал – 2/ ГРИВНІ, а також логотип Монетного двору Національного банку України. На реверсі монети зображено портрет Михайла Коцюбинського та кругові написи: 1864 • МИХАЙЛО КОЦЮБІНСЬКИЙ • 1913.

З нагоди 150-річчя від дня народження Михайла Коцюбинського державним підприємством поштового зв'язку «Укрпошта» введено в обіг художній поштовий конверт з портретом письменника та оригінальною маркою «Михайло Коцюбинський 1864-1913 рр».

На конверті зображено портрет знаного Сонцелюба та будівлю Вінницького літературно-меморіального музею Коцюбинського. Також до свята виготовлено ювілейний штемпель, поштовий конверт та марку «Михайло Коцюбинський. 1864-1913».

У Вінниці 2024 року презентували поштову марку під назвою «Михайло Коцюбинський. Хвала життю», присвячену 160-річчю від дня народження великого письменника. На ній зображено портрети Михайла Коцюбинського в різні періоди його життя, прикрашені сонячно-квітковим орнаментом. Ця марка є частиною циклу «Натхненники Вінниці», ініційованого Офісом туризму Вінниці, з метою популяризації видатних особистостей та історії міста. Церемонія спецпогашення поштової марки пройшла 17 вересня у Вінницькому літературно-меморіальному музеї Михайла Коцюбинського, що є історичним місцем народження та домівкою класика української літератури.

Постать Михайла Коцюбинського є дуже цінною для історії українського письменства. У вітчизняну літературу він увійшов як оригінальний прозаїк, один із перших, хто усвідомив потребу реформаторства української літератури та її зближення з європейським модернізмом.

Чернігівська обласна премія імені Михайла Коцюбинського щорічно відзначає авторів літературних, мистецьких та наукових досягнень, пов'язаних з Чернігівщиною. Премію засновано з метою вшанування пам'яті класика української літератури Михайла Коцюбинського, який тривалий час жив і працював у місті Чернігові та похований тут. Премія призначається у номінаціях: «Поезія», «Проза», «Народознавство», «Декоративне та образотворче мистецтво», «Театральне та музичне мистецтво». Кожен лауреат отримує диплом, пам'ятну медаль із зображенням Михайла Коцюбинського та грошову

винагороду у сумі п'ять тисяч гривень. Вручення премії традиційно відбувається в день народження Михайла Коцюбинського 17 вересня на території Чернігівського літературно-меморіального музею-заповідника М. М. Коцюбинського. Також такі заходи проходять й у місті Вінниці, де письменник провів своє дитинство та юність.

Всеукраїнська літературна премія імені Михайла Коцюбинського існує з 1981 року і є найстарішою та найпрестижнішою премією Вінниччини в царині літератури. Вручається щорічно українським літераторам за високохудожні доробки, що звеличують гуманістичні ідеали. За всі часи лауреатами премії стали 41 письменник. Щороку номінації змінюються, але винагорода в кожній із них становить по 20 тисяч гривень.

Вінниччину вважають колискою Михайла Коцюбинського, адже саме в місті Вінниці письменник провів своє дитинство та юність, отримав перше літературне натхнення від своїх батьків, тут він навчався та розвивав свої літературні здібності, саме тут народилися його твори, пронизані любов'ю до рідного краю.

Скеля Михайла Коцюбинського – геологічна пам'ятка природи місцевого значення в Україні. Об'єкт природно-заповідного фонду Вінницької області. Розташована в межах Вінницького району Вінницької області, на північний захід від села Лука-Мелешківська і на південь від місцевості Царина (південна частина міста Вінниці). Площа 1 га. Статус надано згідно з рішенням облдержадміністрації від 22.07.1976 року № 310. Перебуває у віданні Прибузького лісництва. Статус надано з метою збереження групи мальовничих гранітних скель, розташованих у лісі на лівому березі Сабарівського водосховища, що на

річчі Південний Буг (поблизу греблі ГЕС).

Історичною пам'яткою міста Вінниці є відомий камінь Коцюбинського, що знаходиться на березі Південного Бугу, в районі Сабарова. Вважається, що саме на цьому камені Михайло Коцюбинський свого часу любляв відпочивати письменник та писати свої відомі на весь світ твори. На камені викарбувані цитати з творчості письменника, а також за поетичним натхненням сюди приходили Павло Тичина, Іван Микитенко, Володимир Сосюра, Андрій Малишко.

4 сторінка.

**БІБЛОТЕКАР – У СКАРБНИЧКУ
ВЧИТЕЛЯ**

Народився Михайло Коцюбинський на вінницькому Замості, недалеко від річки Південний Буг, на лівому березі, де тяглися левади й панувала сільська тиша.

У родині Коцюбинських користувалися офіційною мовою, як і належало його батькові, державному службовцеві російської імперії, хоча й української не цуралися. Дітей у сім'ї няньчила проста жінка Хима, яка, як писав літературознавець Сергій Козуб, й призвичаїла вухо Михайла до слова свого народу. Сам письменник згадував потім, що на дев'ятому році життя занедужав на запалення легенів і в маренні почав говорити українською, чим здивував батьків. «Потому, коли я видужав, часті розмови про цей факт розбудили в мене інтерес до українського слова і вже 9-10 літ, пам'ятаю, я склав українські пісні на вірєць народних». [4]

Отже, найперші та найяскравіші його естетичні враження були від рідних пісень, як і в Шевченка, Франка та багатьох інших видатних митців слова.

Михайло Коцюбинський належить до тих творчих діячів, котрі в похмуру для України добу дуже рано усвідомили себе українцями і вже до кінця свого життєвого шляху віддавали Україні все, що мали, кажучи словами того ж Івана Франка.

Перші твори М. Коцюбинського були написані у Вінниці та в селі Лопатинцях, у тому числі оповідання для дітей «Харитя», «Ялинка» і «Маленький грішник». Панас Мирний, прочитавши «Харитю», назвав її «щирим золотом» та в листі до молодого автора кожне своє речення завершував знаком оклику. Михайлові Коцюбинському було 27 років. Визнаний класик рідної літератури Панас Мирний, котрого він вважав своїм учителем, іменував його «Справжнім художником».

Та це був лише початок злету. Незабаром він стрімко піднесеться до вершин не лише українського, але й європейського мистецтва слова. [4, с. 5-11]

Михайло Коцюбинський у творчому пориві часто привносив у літературу власні новаторські елементи. Його слова настільки гармонійно «вливалися» в текст, що здавалося, сама мова еволюціонує. Так, завдяки письменнику народилися лексеми «безгласний» (німий, безмовний), «кичера» (гора, вкрита вся лісом, окрім вершини), «маржина» (худоба), «бурун» (навальна піниста хвиля), і низка інших. [6]

Письменник першим сміливо ввів у художній текст технічну термінологічну лексику: апаратна, паровик, манометр, цистерна тощо.

У його творах відіграють велику образотворчу роль типово книжні (а для української мови – нові) словосполучення: дух руйнування, інкрустація тіней, машина та її жертва.

Творчість М. Коцюбинського сприяла утвердженню в літературній мові багатьох «подільських» слів: погідний, хорий (але поряд і слабий), бинда, коло, колесо, відтак та ін. Він був майстром використання морфологем: радість-радоші, гордість-гордоші тощо та «свідомим» стилістом. Звичайно, всі його великі попередники та сучасники використовували мовні засоби «згідно з метою висловлювання та позамовною

ситуацією», але у свідомому автор вважав недосконалим і не вартим стилістичному редагуванні своїх творів опублікування. перевершив усіх.

Михайло Коцюбинський як письменник був дуже щасливим, адже всі його твори були надруковані за життя, крім одного «Дядько та тітка», який

«Пройшли десятиріччя, минуть, напевно, віки, а творчість Коцюбинського, як світла зоря, сяятиме над нами вічно, облагороджуючи душу... Вічна слава його життю, вічна слава його таланту...» (Андрій Малишко).[9]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Височанська О. 13 цікавих фактів про Михайла Коцюбинського. ULR : <https://www.red-letter.com.ua/liudy/malovidomi-fakty-z-zhyttia-mykhayla-kotsiubynskoho>. (дата звернення: 09.08.2024).
2. Зборовський А. Учителька-пенсіонерка видала спогади мами про родину письменника Михайла Коцюбинського. *Українська мова і література в школах України*. 2020. № 1–2. С. 92–93.
3. Кірієнко О., Коляда І. Кохання у житті Михайла Коцюбинського. *Історія в рідній школі*. 2018. № 7–8. С. 38–41.
4. Михайло Коцюбинський і Вінниччина (17.09.1864-25.04.1913) : бібліогр. показ. / уклад. Г. М. Авраменко, С. Ф. Коваль. Вінниця, 2014. 140 с.
5. Об'єкти культурної спадщини. Вінницька область: Музей М. Коцюбинського. ULR : https://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/upr-bud/Ramyatki/Nacionalne_znachennya/1_Sadiba_Kocubinskogo. (дата звернення: 09.08.2024).
6. Рік Коцюбинського: маловідомі факти про письменника. ULR : <https://vinnychany.info/vinnytsia/rik-kotsiubynskoho-malovidomi-fakty-pro-pysmennyka>. (дата звернення: 09.08.2024).
7. Той, хто змусив говорити про Україну всю Європу / [ред. ст.]. *Шкільна бібліотека*. 2019. № 8. С. 73–74.
8. Хоменко Б. В., Циганюк В. Ф. Подільськими стежками Коцюбинського. Вінниця, 2004. 143 с.
9. Цікаві факти про Михайла Коцюбинського. ULR : <https://dovidka.biz.ua/tsikavi-fakti-pro-mihayla-kotsyubinskogo>https. (дата звернення: 09.08.2024).

*Стаття надійшла до редакції
14 листопада 2024 р.*

НЕВІДОМА ТРАГЕДІЯ

УДК 908 (477.44)(091)

ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ,

кандидат історичних наук, доцент, Почесний краєзнавець України,

завідувач кафедри суспільно-гуманітарних наук

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

У державному архіві Вінницької області зберігаються кримінальні справи на десятки тисяч міфічних ворогів народу. Їх прах було сховано в різних місцях Вінниці: в саду по Літинській дорозі, на православному кладовищі, в

парку. Але є категорія жертв комуністичної влади від яких не залишилось ні кримінальних справ, ні місць поховання.

Коли почалася німецько-радянська війна каральні органи отримали вказівку